

Hölgyeim és Uraim!

Önök többsége nyilván nem tudhatja, hogy mi így hárman, Záborszky Gábor, Buczkó György és én, már egy nagyon összeszokott trió vagyunk, időről időre, a legkülönbébbb ürügyekkel kiállításokat hozunk létre, mármint a két művész kiállítja újabb munkáit, én pedig megnyitom. A legutóbbi ilyen alkalom Záborszky mester születésnapja volt egy évvel ezelőtt, ahol sikeresen magához öregített minket is, azóta kétségkívül Buckó úr és én is elmúltam hatvan, szorosan követve az agg mestert. Szóval most egy másik ürügyre volt szükségünk, ezért a hely építészeti szelleméhez illeszkedve „SZÖG-FÜGGŐ” címen állnak elő a művészek újabb műveik bemutatójával. Őszintén szólva, mindig bajban vagyok a titokzatos kiállításcímekkel, most sincs ez különül, hiszen Buczkó üvegből készült Függőőnján kívül nem találtam a címhez könnyedén kapcsolható elképzelést, úgyhogy ezen a nyomon nem is haladhatunk tovább.

Az építészethez, belsőépítészethez, azaz a teremtetett környezethez kapcsolhatóságot Buckó György vette komolyabban, olyan munkákat hozott, amelyek térbeli, kvázi funkcionális lehetőségekkel is rendelkeznek. Ennek legragyogóbb példája az a térelválasztó, amely két vastag üveglap közötti kékes-zöld távtartók rendszerét építette meg, és a két-két üvegfelület közötti teret homokkal-földdel tölti ki. A tárgy mint térelválasztó elem, hangszigetelő és mint műtárgy is funkcionálhat, meghatározhatja, behatárolhatja a teret. Buczkó többi tárgyának is többnyire valamiféle konkrét feladatot ad, miközben az üveg lehetőségeit óriási mesterségbeli tudással használja és ugyanakkor könnyedén semmibe veszi, és átlépi a konvenciók határait. Többretegű üveglapok közé geometriai és amorf formákat présel, számítógéppel alakított idomokat helyez, savval és más brutális eszközzel „fest”. Némelyiküket

egyszerűen bekeretezi, és a falra akasztja, azaz festmény szituációba helyezi, és ettől üvege valóban képként működik. Persze ezeknél a „mintha”

festményeknél is van még csavar a dologban, hiszen ha közelebbről, vagy oldalt lépve nézzük őket, kiderül, hogy mivel többrétegűek, mélységük és terük van, amelyben új, kapcsolódó formák válnak láthatóvá és a kompozíció sokkal gazdagabb, mint egy dimenzióban.

Ugyanennek technikának másik alkalmazása, amikor asztalként funkcionál ez a kompozíciós megoldás, ilyenkor a több dimenziót, az egymásmögöttséget még kiemeli a változó megvilágítás is. És akkor vannak még a festett, színezett falak, amelyek a takarás-átláthatóság ellentétpárt alkalmazzák, építve az ellentétes karakterű, és viselkedésű anyagok tulajdonságaira, az üveget, fémeket, festéket, maratást, rogyasztást, bármit felhasználva, amit az üvegtechnika lehetővé tesz. A kiállítás külön izgalma, ahogy a színes formák falon megjelenő árnyéka is színes lesz, köszönhetően az üvegfestésnek.

Záborszky Gábor kiállításrésze egyszerűbb és mégis összetett kérdés. Itt az életmű újabb darabjairól van szó, ami egy olyan következetes festőpálya esetén, mint az övé, két dolgot is felvet: az emblematikusságig felismerhető Záborszky képek, amelyek a változatlanságot jelentik és ugyanakkor a kompozicionális megoldások végtelen lehetősége olyan különös elegyet teremtenek, aminek soha nem egyszerű ellenállni. A festészetére jellemző arany- és ezüstsín, és sugárzásuk, illetve a mögöttes felületek tompa, földszerű állaga, ezzel együtt a papír, és a papírmassza alapanyagként történő felhasználása most is, mint mindig, jelen van. Alapvető geometriai formák – kör, kereszt, egyenes –, társulnak amorf, gesztusformákkal, és alakítanak ki lüktető, eltűnő, előbukkanó kompozíciókat.

Ezekből az alapelemekből létrehozott felületek reliefként viselkednek, időnként a térbe is kilépnek. A spontán, fröcskölés-szerű arany-ezüst

motívumok kiemelkednek a síkból, s mint stilizált, organikus mikrovilág testesülnek meg. Egy-egy motívum sorozattá, összekapcsolódó műegyüttesé rendeződik. Művein magától értetődő természetességgel olvadnak egységbe a transzcendens, misztikus elemek és érzetek valamint a köznapiságra utaló, vagy valóságos tárgyi idézetek, az elvont fogalmi és a konkrét forma-vonatkozások. Egy Záborszky kiállítás mindig nagyon nehéz eset, hiszen egy-egy mű önálló létezésre teremtett, itt pedig nem egy, kiemelt pozíciójú mű az amire figyelni kell, hanem a művek közötti kapcsolat, folyamat, a képek egymásra hatása a legfontosabb esemény. És ez gyökeresen más, mint amikor csak egy képre koncentrálnunk. A csillogás és puritánság – az arany-ezüst, kontra föld és homok egyszerűsége – kapcsolódik össze képéről képre, áll össze kiállítássá, azaz életművé, akár régi a mű akár új.

A Szög-Függő kiállítás ezennel megnyitva, majd 7-kor követi az eseményt Mátrai Péter építész-zeneszerző SZÖGTÖRÉSEK című performansza, Köszönöm figyelmüket, s szögezzék tekintetüket a kiállított művekre.